

Izvedbeni plan nastave (syllabus)

Sastavnica	Odjel za sociologiju					akad. god.	2025./2026.	
Naziv kolegija	Izgradnja teorije u sociologiji					ECTS	5	
Naziv studija	Diplomski studij sociologije							
Razina studija	☐ preddiplomski		☒ diplomski		☐ integrirani		☐ poslijediplomski	
Godina studija	☐ 1.		☒ 2.		☐ 3.		☐ 4.	
Semestar	☒ zimski ☐ ljetni		☐ I.		☐ II.		☒ III.	
Status kolegija	☒ obvezni kolegij		☐ izborni kolegij		☐ izborni kolegij koji se nudi studentima drugih odjela		Nastavničke kompetencije	☐ DA ☒ NE
Opterećenje	30	P	15	S	V	Mrežne stranice kolegija		☒ DA ☐ NE
Mjesto i vrijeme izvođenja nastave	Srijedom, 9-12h u SEP-004				Jezik/jezici na kojima se izvodi kolegij		Hrvatski jezik	
Početak nastave	8. 10. 2025.				Završetak nastave		21. 1. 2026.	
Preduvjeti za upis	Upisana druga godina diplomskoga studija.							
Nositeljica kolegija	izv. prof. dr. sc. Valerija Barada							
E-mail	vbarada@unizd.hr				Konzultacije	Uz prethodni dogovor e-mailom		
Izvođačica kolegija	dr. sc. Marija Šarić, viša asistentica							
E-mail	msaric1@unizd.hr				Konzultacije	Srijedom, 8-9h u kabinetu SEP-114, uz prethodnu najavu e-mailom.		
Vrste izvođenja nastave	☒ predavanja		☒ seminari i radionice		☐ vježbe		☐ obrazovanje na daljinu	
	☒ samostalni zadaci		☐ multimedija i mreža		☐ laboratorij		☐ mentorski rad	
Ishodi učenja kolegija	Nakon položenog ispita iz kolegija studenti/ce će moći: - razlikovati teorijske rodove u sociologiji, u društvenom i povijesnom globalnom kontekstu, - razlučivati metateorijske, teorijske i empirijske razine sociološke analize, - prosuditi potrebe i domete uopćavanja u sociologiji, - prepoznavati i primjenjivati sociološke teorijske spoznaje u različitim javnim i političkim diskursima, - formulirati osnove teorijskog pristupa za temu svog diplomskog rada,							
Ishodi učenja na razini programa	- razlikovati i usporediti sociološke teorije, - identificirati i opisati kompleksne društvene fenomene, - kritički prosuđivati društvene fenomene i formulirati sudove o njima, - vrednovati prikladnost teorijskog i metodološkog pristupa istraživanju društvenih fenomena, - sažimati i interpretirati bitne sadržaje u pregledanoj literaturi, - povezivati nova znanja s prethodno stečenim znanjem i iskustvima, - aktivno slušati i voditi bilješke, - uspješno komunicirati s kolegama i kolegicama.							
Načini praćenja studenata	☒ pohađanje nastave		☒ priprema za nastavu		☐ domaće zadaće		☐ kontinuirana evaluacija	
	☐ praktični rad		☐ eksperimentalni rad		☒ izlaganje		☐ projekt	
	☐ kolokvij(i)		☒ pismeni ispit		☐ usmeni ispit		☐ ostalo:	
Uvjeti pristupanja ispitu	Redovito pohađanje predavanja i seminara. Napisan jedan kritički osvrt i vođenje seminarske rasprave u jednom terminu seminara. U slučaju kolizije, očekuje se dolazak na 50% termina nastave iz predavanja i seminara.							

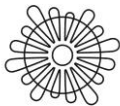
Ispitni rokovi	☒ zimski ispitni rok	☐ ljetni ispitni rok	☒ jesenski ispitni rok
Termini ispitnih rokova	28. 1. 2026. u 10h u SEP-004 11. 2. 2026. u 10h u SEP-004		2. 9. 2026. u 10h u SEP-004 16. 9. 2026. u 10h u SEP-004
Opis kolegija	Nastava će se sastojati od dvostrukih termina predavanja u prvom dijelu semestra, te dvostrukih termina seminara u drugom dijelu semestra. U prvom dijelu kolegija se održavaju predavanja u kojima se obrađuju načini definiranja, razvrstavanja i svrhovitosti teorija, razlučuju razine teoretiziranja te teorijski i empirijski domet teorija. Nadalje se obrazlažu načini građenja znanstvenih i neznastvenih argumenata u znanstvenom i popularno-javnom kontekstu na primjerima iz hrvatske i svjetske sociologije, te javnog prostora. Ciklus predavanja zaokružuje se razmatranjem elemenata kritičkog realizma u izgradnji teorije u sociologiji, kao i značenja njegovih temeljnih postavki za provođenje istraživanja, te postavki kritičke teorije u širem i užem smislu kao protuteže postpozitivističkom viđenju teorije. U seminarskom dijelu nastave se kroz rasprave oprimjeruju i pojašnjavaju aspekti izgradnje teorije kao nadgradnja uvodnih predavanja i usvojenog znanja s prethodnih godina studija sociologije. Na seminarima se pobliže obrađuju tri teorijska roda u sociologiji (velika teorija, društvena teorija i sociološka teorija u užem smislu) u okviru postpozitivizma. Zatim se razlažu primjeri izgradnje teorije u konstruktivizmu/konstrukcionizmu uz usporedbu s trima teorijskim rodovima. Zadnja dva seminarska susreta obuhvaćaju rasprave o smjerovima razvoja teorije društva i sociologije, uz obradu uloge sociologa/inje u izgradnji teorije, istraživanju društvenih fenomena te, općenito, društvu. Na svakom seminarskom satu nekoliko odabranih studenata/ica vode raspravu temeljenu na pročitanim tekstovima i kritičkim osvrtima koje su napisali za taj termin. U pisanju osvrta se očekuje kritičko promišljanje i prosuđivanje tekstova, formuliranje znanstvenih argumenata i primjena znanja stečenih u kolegiju kroz povezivanje s ranije stečenim znanjima na studiju sociologije. Tijekom seminarske rasprave očekuje se da će studenti/ce preuzeti ulogu moderatora/ica i poticati kolege/ice na uspješno komuniciranje vlastitih argumenata u okviru zadane teme. Svi/e polaznici/ce kolegija moraju barem jednom voditi seminarsku raspravu te napisati kritički osvrt. Od svih studenata/ica se očekuje da na seminarske rasprave dolaze pripremljeni, odnosno s pročitanoj literaturom zadanom za pojedini termin i vlastitim bilješkama u kojima kritički promišljaju pročitano. Od svih studenata/ica se očekuje kontinuirano aktivno sudjelovanje u raspravama tijekom semestra.		
Sadržaj kolegija (nastavne teme)	Predavanja (dvostruki termini) 1. Uvod u kolegij (8. 10. 2025.) 2. Što je teorija i čemu teorija? (15. 10. 2025.) 3. Razvrstavanje teorija (22. 10. 2025.) 4. Metateorija i paradigma; Argumentiranje u (ne)znastvenom kontekstu (29. 10. 2025.) 5. Kritički realizam u sociologiji (5. 11. 2025.) 6. Kritička teorija u širem i užem smislu (12. 11. 2025.) Seminari (dvostruki termini) 7. Termin za čitanje i pripremu seminarskih rasprava (19. 11. 2025.) 8. Velika teorija – stari i novi klasici (26. 11. 2025.) 9. Društvena teorija (3. 12. 2025.) 10. Sociološka teorija u užem smislu (10. 12. 2025.) 11. Društveni konstruktivizam/konstrukcionizam (17. 12. 2025.) 12. Kamo ide teorija društva 1 (7. 1. 2026.) 13. Kamo ide teorija društva 2 (14. 1. 2026.) 14. Rekapitulacija i evaluacija kolegija – predavanje (21. 1. 2026.)		
Obvezna literatura	Katunarić, V. i Šarić, M. (2020). <i>Teorija u sociologiji: idealno, realno, sociološko, utopijsko</i>. Zagreb: TIM Press. (Odabrana poglavlja) Alexander, J. C. (1988). „The Centrality of the Classics“, u: Anthony Giddens i Jonathan H. Turner (ur.). <i>Social Theory Today</i>. Stanford: Stanford University Press, str. 11–57. (Odlomak: str. 16–23) Beck, U. (2001). <i>Pronalaženje političkoga: Prilog teoriji refleksivne modernizacije</i>. Zagreb: Naklada Jesenski i Turk. (Odlomak: str. 83–94)		

	Burawoy, M. (2005). „2004 ASA Presidential Address For Public Sociology“, <i>American Sociological Review</i>, 70 (1): 4–28. Calhoun C. i Wiewiorka, M. (2017). <i>Manifest za društvene znanosti</i>. Zagreb: Tim Press. → odlomak u knjizi Katunarić i Šarić. (Odlomak: str. 210–218) Coleman, J. (1990). <i>Foundations of Social Theory</i>. Cambridge: Belknap of Harvard University Press. (Odlomak: str. 11–19 i 28–34) Hess, A. (2001). <i>Concepts of Social Stratification: European and American Models</i>. Basingstoke: Palgrave Macmillan. (Odlomak: str. 168–174) Katunarić, V. (2009). „Beyond ‘Doom and Gloom’ and ‘Saving the World’: On the Relevance of Sociology in Civic Education“, <i>Journal of Social Science Education</i>, 8 (4): 11–19. Room, G. (2011). „Social mobility and complexity theory: towards a critique of the sociological mainstream“, <i>Policy Studies</i>, 32 (2): 109–125. (Odlomak: str. 112–114) Saltzman, Chafetz J. (1984). <i>Sex and Advantage: A Comparative Macro-Structural Theory of Sex Stratification</i>. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers. (Odlomak: str. 5–21) Seidman, S. (2013). „Feminist Theory/Masculinity Studies“. <i>Contested Knowledge: Social Theory Today</i>, 5th edition. Chichester: Blackwell Publishing Ltd. (Odlomak: 205–226). Smith, D. E. (2002). „The Conceptual Practices of Power“, u: C. J. Calhoun, J. Gerteis, J. Moody, S. Pfaff, i I. Virk (ur.). <i>Contemporary sociological theory</i>. Blackwell Publishers, Ltd., str. 315–322. (Odlomak: str. 315–322) Supek, R. (1983). <i>Zanat sociologa: strukturalna analiza</i>. Zagreb: Školska knjiga. (Odlomak: str. 12–20) Turner, Jonathan H. (2007). „Sociological Theory in the 21st Century“, u: Clifton D. Bryant i Dennis L. Peck (ur.). <i>21st Century Sociology: A Reference Handbook</i>, Vol. 1. (str. 45–57). Wallis, S. E. (2010). „Toward a Science of Metatheory“, <i>Integral Review</i>, 6 (3): str. 73–120. → prijevod u knjizi Katunarić i Šarić „Društvena znanost – klepetanje u krugovima?“ (Odlomak: str. 263–265) Weeden, K. A. i Grusky, D. B. (2012). „The Three Worlds of Inequality“, <i>American Journal of Sociology</i>, 117 (6): 1723–1785. (Odlomak: str. 1727–1733) Ppt i bilješke s predavanja i seminara.
Dodatna literatura	Samostalno pronalaženje dodatne literature za kritički osvrt. Abend, G. (2008). The Meaning of ‘Theory’. <i>Sociological Theory</i>, 26 (2), 173–199. Alatas, S. F. i Sinha, V. (2017). <i>Sociological Theory Beyond the Canon</i>. London: Palgrave Macmillan. Calhoun, C. J., Gerteis, J., Moody, J., Pfaff, S., & Virk, I. (ur.). (2002). <i>Contemporary sociological theory</i>. Blackwell Publishers, Ltd. Calhoun, C. J., Gerteis, J., Moody, J., Pfaff, S., & Virk, I. (ur.). (2007). <i>Classical sociological theory</i> (2nd edition). Blackwell Publishing, Ltd. Habermas, J. (1984). <i>The Theory of Communicative Action: Reason and the Rationalization of Society</i>. Boston: Beacon Press. Heidtman, J., Wysienska, K. i Szmata, J. (2000). „Positivism and Types of Theories in Sociology“, <i>Sociological Focus</i>, 33 (1): 1–26. Jasso, G. (2001). „Formal Theory“, u: Jonathan H. Turner, <i>Handbook of sociological Theory</i>. New York: Springer, str. 37–68. Katunarić, V. (1995). „'Zbunjujući sugovornik': Postmoderne teorije društva“, <i>Socijalna ekologija : časopis za ekološku misao i sociološka istraživanja okoline</i>, 4 (1), 35–52.

	Katunarić, V. (2009). „Building sociological knowledge within and across disciplinary boundaries: megalomania vs. modesty?“, <i>Innovation – The European Journal of Social Science Research</i>, 22 (2): 155–171. Katunarić, V. (2013). <i>Rajska zajednica i društveni pakao. Sociološka razmatranja</i>. Zagreb: Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske. Kemp, S. i Squires, J. (ur.) (1997). <i>Feminisms</i>. Oxford: Oxford University Press. Kivisto, P. (2000). <i>Social theory: Roots and branches: readings</i>. Roxbury. Ritzer, G. (2001). <i>Explorations in Social Theory: From Metatheorizing to Rationalization</i>. London: SAGE Publications. Stinchcombe, A. L. <i>Constructing Social Theories</i>. Chicago: University of Chicago Press. Swedberg, R. (2016). „Before theory comes theorizing or how to make social science more interesting“, <i>The British Journal of Sociology</i>, 67 (1), 5–22. Vidich, A. J. (1991). „Social theory and the substantive problems of sociology“, <i>International Journal of Politics, Culture and Society</i>, 4 (4), 517–534.					
Mrežni izvori	Hrčak; online baze podataka.					
Provjera ishoda učenja (prema uputama AZVO)	Samo završni ispit					
	☐ završni pismeni ispit		☐ završni usmeni ispit		☐ pismeni i usmeni završni ispit	
	☐ samo kolokvij/zadaće	☐ kolokvij / zadaća i završni ispit	☐ seminarski rad	☒ seminarski rad i završni ispit	☐ praktični rad	☐ drugi oblici
Način formiranja završne ocjene (%)	50% završni ispit, 50% ukupan rad na seminarima					
Ocjenjivanje kolokvija i završnog ispita (%)	<60		nedovoljan (1)			
	60 %		dovoljan (2)			
	70 %		dobar (3)			
	80 %		vrlo dobar (4)			
	90 %		izvrstan (5)			
Način praćenja kvalitete	☒ studentska evaluacija nastave na razini Sveučilišta ☐ studentska evaluacija nastave na razini sastavnice ☒ interna evaluacija nastave ☒ tematske sjednice stručnih vijeća sastavnica o kvaliteti nastave i rezultatima studentske ankete ☐ ostalo					
Napomena / Ostalo	Sukladno čl. 6. <i>Etičkog kodeksa</i> Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, „od studenta se očekuje da pošteno i etično ispunjava svoje obveze, da mu je temeljni cilj akademska izvrsnost, da se ponaša civilizirano, s poštovanjem i bez predrasuda“. Prema čl. 14. <i>Etičkog kodeksa</i> Sveučilišta u Zadru, od studenata se očekuje „odgovorno i savjesno ispunjavanje obveza. [...] Dužnost je studenata/studentica čuvati ugled i dostojanstvo svih članova/članica sveučilišne zajednice i Sveučilišta u Zadru u cjelini, promovirati moralne i akademske vrijednosti i načela. [...]“ Etički je nedopušten svaki čin koji predstavlja povredu akademskog poštenja. To uključuje, ali se ne ograničava samo na: - razne oblike prijevare kao što su uporaba ili posjedovanje knjiga, bilježaka, podataka, elektroničkih naprava ili drugih pomagala za vrijeme ispita, osim u slučajevima kada je to izrijeком dopušteno; - razne oblike krivotvorenja kao što su uporaba ili posjedovanje neautorizirana materijala tijekom ispita; lažno predstavljanje i nazočnost ispitima u ime drugih studenata; lažiranje dokumenata u vezi sa studijima; falsificiranje potpisa i ocjena; krivotvorenje rezultata ispita“. Svi oblici neetičnog ponašanja rezultirat će negativnom ocjenom u kolegiju bez mogućnosti nadoknade ili popravka. U slučaju težih povreda primjenjuje se <u>Pravilnik o stegovnoj odgovornosti studenata/studentica Sveučilišta u Zadru</u>.					

Sveučilište u Zadru
Universitas Studiorum
Iadertina | 1396 | 2002 |

Obrazac 1.3.2. Izvedbeni plan nastave (*syllabus*)

	U elektroničkoj komunikaciji bit će odgovarano samo na poruke koje dolaze s poznatih adresa s imenom i prezimenom, te koje su napisane hrvatskim standardom i primjerenim akademskim stilom. U kolegiju se koristi Merlin, sustav za e-učenje, pa su studentima potrebni AAI računi.
--	--